

LJUBLJANSKI ČASNIK.

Št. 13.

V petek 14. Svečana

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blažniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znes 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

8. februarja 1851 bo v. c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju VIII. del občenega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, in vseh devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 28. Razpis ministerstva bogočastja in uka od 21. januarja 1851, s katerim se z porazumljenjem vseh ministerstev sklenjene odločbe zavolj rabe §. 66. začasne postave od 28. julija 1850 čez teoretiške državne spraševanja za tiste pravdoslovce, ki so postavne šolske leta v letu 1850—51 končali, naznani.

Št. 29. Cirkularni ukaz ministerstva vojaštva od 25. januarja 1851, po katerem se nekatere dvombe glede rabe začasne postave od 2. avgusta 1850 razjasnijo.

Št. 30. Razpis ministra denarstva od 4. februarja 1851 s katerim se ravnanje 1. februarja pod redam 365 srečanih moravskostanovskih erarialnih štirpercentnih obligacij desetivne 6. decembra 1793 naznani.

Št. 31. Razpis ministra denarstva od 4. februarja 1851 s katerim se začetik djavnosti denarničnih gospodk v ogerski kronovini naznani.

Dunaj 7. februarja 1851.

Od c. k. vredništva občenega državnega zakonika in vladnega lista.

8. februarja 1851 je bil II. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis kupčjskiga ministerstva od 20. grudnia 1850. Premembe glede na državni prideržek in na privatne započette periodičniga prevaževanja oseb. — Razpis denarstviniga ministerstva od 25. decembra 1850. Oprostenje plačilnih listov za prejemšine patentnih invalidov od kolečnine. — Ukaz ministerstva pravosodja od 31. decembra 1850. Med ljudi spadajoče vojaške osebe, ako jim je pred civilne sodnije, kakor pričam priti, ima kak oficir spremljati. — Razpis denarstviniga ministerstva od 4. januarja 1851. Ravnanje z dne 2. januarja 1851 v verst 7 izsrečkanimi banko-obligacijami po 5 percentov in d. a. stanovskimi domestikalnimi okligacijami po 4 percentov. — Razpis ministerstva za kupčjstvo, obertnost in javne stavbe od 5. januarja 1851. Odločbe čez poštne ježnine za 1. polletje 1851.

— Ukaz ministerstva pravosodja od 6. januarja 1851. Razlaga, de se pod stražo varnosti, ki jo §. 164 reda k. pr. v misel jemlje, ima tudi vojaška policijska straža razumeti. — Razpis c. k. krajnskiga deželniga poglavarstva od 3. januarja 1851. Navod za žandarmerijo zastran izmere, pobere in zarajtbe prejemšin za spremljevanje potnikov, vodnikov, transportov itd. — Razpis c. k. krajnskiga deželniga poglavarstva od 21. januarja 1851. Izdaja in vidiranje licencov za cunjaje. — Razpis c. k. deželniga poglavarstva od 21. januarja 1851. Poduk za županije

zastran zaderžanja do ptujcov po vpeljavi domovinskih listov.

Nevradni del.

Dopis iz Noviga mesta. 30 januarja 1851 je bila pri c. k. deželni kakor okrajnozborni sodnji v Novem mestu javna velika obravnava, ki je s kratkim prenehanjem od devetih zjutraj do pol devetih na večer terpela in je bila deloma zavolj devetnajst poklicanih prič, deloma pa zavolj tega zlo zanimiva, ker je Margareta B. v nekterih dnech mnogo tatvin doprinesla, kar je pa skorej pri vsakem terdovratno tajila.

Imenovana obdolžena, blizo Ljubljane rojena, 26 let stara in že dvakrat zavolj tatvine preiskana je bila namreč zatožena, de je od 2. junija 1850 do 4. julija 1850 devet raznih tatvin pri zapertih in nezapertih vratih v vrednosti za 35 gold. 3 kr. doprinesla.

Zraven tega je bila tudi zatožena, de se je prestopka golufije vdeležila, ker si je — ko je bila že zaperta — sodniškiga služabnika listino z 11 gold. 33 kr. ko mu je iz žepa padla osvojila in prideržala.

Akoravno je obstala, de je le to golufijo in eno samo tatvino, s tem, de je sreberno žepno uro ukradla, doprinesla, med tem, ko je vse druge tatvine terdovratno tajila, je vendar po dokončanem zaslišanju prič in na to se operajočih dokazih državno nadomestništvo spoznalo, de je vseh tatvin kriva in bila je v dveltno teško ječo obsojena s tem pristavkam, de ima obravnavne stroške povernuti.

Kakor po navadi se je tudi ta obravnava v slovenskem jeziku obravnala in je bila zavolj velikih in umno razjasnenih zapletk posameznih tatvin zlo zanimiva, ki je veliko paznost mnogih poslušavcov od konca do kraja obudovala.

Austrijansko cesarstvo.

Krajnska.

Ljubljana. 11. dan tega mesca, so se začele v Ljubljani očitne porotne sodbe, kakoršne so Slovani že pred več sto leti pod kraljem Dušanom na Serbskem imeli. Že pred devetimi zjutrej je bila sodnica z gosposkimi in kmetiškimi ljudmi natlačena. Porote predsednik, gosp. vitez Kopini je začel sejo z sledečim govorom v nemškem in nato v slovenskem jeziku:

„Po vstavi, katero smo po milosti našega presvetlega cesarja prejeli, se bo danes v poglavitnem mestu krajnske dežele, moje drage domovine, prva porota, to je sodba po priseženih možeh ali porotnikih začela.

Z veseljem pozdravim ta dan, ki mi je bil odločen, Vam ta prežlahtni dar izročiti, ki ima ljudstvo k ljubezni do pravice in k poštenemu življenju čedalje bolj spodbujati.

Vi gospodje porotniki, ki ste po postavi in po zaupanju svojih sobratov k tako imenitnemu sodnemu opraviu poklicani in izvoljeni. — Vi pa s svojimi razsodbami pokažite, da so pre-

bivavci Krajnske dežele že zares na tako visoko stopnjo omike in razsvetljenja se povzdignili, da se jim smejo sodne opravila zoper hudodelnike, ki so pravici tako silno nevarni, z mirno vestjo zaupati. Zakaj le, če to storite, se zamore pričakovati, da se bo ta zares vstavna naredba, ta kreпка podpora prave svobode za zmiraj ohranila.

Dobro prevedim, da Vam je to novo opravilo toliko težje, ker se po starih postavah ni očitno obravnavalo, — da morate tedaj, ako hočete svojo dolžnost zvesto spolnovati, na vse skerbno paziti.

Vaša dolžnost, gg. porotniki, je, dobro prevdarjati, ali je zatoženec kriv ali ne, in vselej po svojem notranjem prepričanju razsoditi.

V ta namen Vam bom pa vse dogodbe natančno razlagal in sicer ne le tiste, ki so zoper zatoženca, ampak tudi tiste, ki ga zagovarjajo. Tudi Vam bom, če bote v kakoršni koli reči razjasnenja potrebovali, in ga od mene želeli, vselej po svoji dolžnosti rad vse razjasnil.

Nadalje bodele tudi razlaganje in nasvetovanje c. k. državnega pravdnika, kateri je zastopnik po hudodelstvu razželjene države, kakor tudi zgovore in nasvete zatožencovega zagovornika slišali.

Po tem takem Vam bo mogoče, po godnem prevdanku in po natančnem pretresu vsih dokazov, ki so bili za ali zoper zatoženca povedani, kakor bodele znotraj prepričani, tako ali tako razsodili.

Naj tedaj pri Vaših sodbah vsako nagnjenje in sovraštvo na strani ostane; sama božja večno nespremenljiva pravica naj Vas razsvetljuje.

Pri Vas pa, spoštovani poslušavci, ki ste leta 1848 o vsaki priložnosti pokazali, kako zlo mir in red ljubite, se ni bati, da bi obravnavo kaj motili, toraj se vsega opominjanja zderžim.“

Nato je državni pravdnik žlahtni gospod Kaiser najpred z prekrasnim slovenskim, potem še le z nemškim tudi izverstnim govorom poprijel. Slovenski nagovor se je glasil:

„Imenitni zbor! Prečastiti gospodje porote! Ljubeznivi prijatli domovine!

Cesarska beseda je resnica postala, vstava darovana ni več mrtva čerka, ampak živo braniše vaše svobode, poročstvo mogočnosti, svitlobe, edinosti cesarstva. Trohleno poslopje stariga sodništva je odstranjeno, in na oprostenim mestu se vzdiguje nova nade-polna stavba z mladostno močjo, vrata sodivnice poprej zaperte, stoje zdaj vsakimu odperete, zagrinjalo je pretergano, terde spone so razbite, in iz temne noči skrivnosti pride na blišče luč javnosti djanje sodniških organov zavoljo zadobljenja občeniga zaupanja, zavoljo poterjenja in pokrepčanja njene nepostranosti ino pravico-ljubnosti. Peršel je dan ino z dnevam zlato sonce enakopravnosti, katero je obnebe našiga cesarstva razjasnilo in naše serca z verlim duham hvaležnosti proti nar milostlivšimu cesarju dopolnilo, peršel je dan,

ino z dnevam dolgo željene lepi trenutek, v katerim z božjo pomočjo slovesno obhajamo začetik prve porotne seje. Zopernatarno zedinjenje tožnika in toženca v osebi sodnika je razvezano, in v imenu pravične postave se vzdiguje državni pravdnik kot tožnik, kot varh svete resnice in postavnosti, zatoženca varuje pravdoznan zagovornik, in čez tožbino reč razsodujejo prisežni možje skušene poštenosti, in nepostranski sodniki, pa ne več kakor poprej po mertvi čerki človeških postav, ampak po znotranjim živim prepričanju, iz obravnave izvirajočim, po postavi, katero je živi Bog v njene serca zapisal, po glasu svoje lastne vesti na to vižo, kakor to zamorejo in imajo nekdanj pred sodnico božjo odgovoriti. Velika je odgovornost, katero mi vsi prevzamemo nasproti obtožencu, nasproti celi državljanski družbi ino nasproti naši lastni vesti, težka je naloga nam naložena, pa po sreči se bo izšla z zedinjenimi, združenimi močmi, ino z blagoslovom vsigamogočnega Boga brez kateriga mi nič ne zamoremo. K temu tesnemu zedinjenju ino djanskemu združenju moči jaz dans vse prijatle domovine in posebno vse gospode porotne seje povabim, katere je vesolno zaupanje k rokovanju pravice ino pravičnosti, k varstvu postave in javniga reda poklicalo, in jih v tem važnim in velikim trenutku prosim, si svojo sveto dolžnost, svoj visoki poklic, živo pred oči postaviti. Dolžni smo sovražnikom reda ino postave krepko nasproti stopiti, ino krepko z taistimi ravnati, ki druge zapeljevati al od postavne poti odvracati, tako postavnost, red, mir in pokoj podkopati, ino državljanam vžitek prave svobode ropati derznejo.

Spoznajši svojo sveto dolžnost, svoj visoki poklic, bo tedej državni pravdnik celo svojo moč, nar resnični voljo v to obrnil, de se postavam popolna veljava, popolno spoštovanje poda, de se krivi obsodi in nedolžni osvobodijo, de se z edinim skupnim ravnanjem doseže občni veliki namen pomirjenja dežele, pomnoženja narodove blagovitosti, varstva, oživiljenja in vterjenja novih vstavnih naprav, naprav, katere je Njih Veličanstvo naš presvitli Cesar Svojim narodom drogovoljno dodeliti blagovolil, de se nada domovine v resnico premenuje, de se vsaka kapljica kervi, katera v naših žilah živi, z gorečo ljubeznijo proti narmilostljivšemu Cesarju napaja, de se z blaženstvom prave svobode oživi ljudstvo, katero jaz dans pervikrat javno v domorodnim glasu prijazno iz polniga serca pozdravim, kličeje: Bog živi ga na vse veke!

Za tem je ogovoril zbor zatožencov zagovornik gosp. Dr. Kavčič samo v nemškem jeziku, kateri govor z daljo obravnavo bomo v drugem listu podali.

(Dalje sledi.)

* „Ljubljanski Časnik“ je v 73. listu lanskiga leta na znanje dal, kako stanovitno in srečno so se 5. dan grudna 1850 nekteri žandarji v Višnji gori zoper veliko trumo razgrajavcov obnašali. Bilo jih je blizo 80 nekdanjih podložnih Pogensperske grašine, ki so kričaje in gosposko zaničevaje že v pisarnici okrajne komisije žugali nad vradniki silo delati. Ko okrajna komisija po žandarmerijo pošle in ji ukaže napeljivavca prijeti. Ko je žandarmerija eniga pervakov prišla so začeli kamnje in polena poberati in se ji v djanju zoperstavijo. Veržejo eniga žandarjev na tla, družiga tako udarijo, de je padel, pa koj spet ostal. Tako v djanju razžaljena žandarmerija prime za orožje in eniga razgrajavcov smertno rani, drugi pa urno pobegnejo.

Nedelo 9. svečana so bili tisti trije možje, namreč desetnik Jamnik in žandarma Seidenader in Vončina 11. žandarmerijskiga polka na kongresnim tergu prav slovesno okin-

čani. K tej slovesnosti so v pričo stali en bataljon domačiga polka, knez Hohenlohe, ena divizija polka nadv. Stefan, en škadron žandarmerije 11. polka, rejenci cesarske odgojivnice in muzika naše narodne straže. Gospod duhoven polka Hohenlohe je bral v nunski cerkvi sveto maše, pri kateri so bili gospod c. k. namestnik in poglavar grof Chorinsky, gospod general-major grof Deym, gospod poveljnik 11. polka žandarmerije Anton žlahtni Valenčič, gospod dvorni svetovavek grof Hohenwart, gospod predsednik državne sodnije od Peteneg in drugi vikši c. k. vradniki. Po dokončani svetimaši so bili poprej imenovani serčni možje posebno izklicani in gospod general-major grof Deym poda desetniku Jamniku srebrni križ zaslug z krono, Seidenaderju srebrno svetinjo pogumnosti perviga reda in Vončina srebrni križ zaslug z prijaznimi besedami hvale in časti. Gospod c. k. poglavar se je tako oglasil:

Poklic žandarmerije je zelo važen in imeniten in tirja toliko previdnosti in mernosti, kolikor serčniga djanja, kadar ga je treba.

Prepričani smo, de mu bote vi zmiraj po svoji dolžnosti zadostili, to skaže djanje, zavolj kteriga ste dans bo povelji našiga svitliga cesarja znamnja časti iz rok častitiga gospoda generala prejeli.

Nosite tedaj znamnje, s kterim ste dans okinčani bili, v spomin zvesto dopolnjene dolžnosti in zato prijete cesarske milosti in naj vas to vedno poganja dolžnostim svojiga stana tako častitno, ko do zdaj zadostiti.

Pri tej veseli priložnosti se pa tudi dolžniga čutim, Vam, častiti gospod polkovnik, za neutrudeno prizadevanje pod Vašim poveljem stoječiga polka žandarmerije, javni mir, red in varnost obraniti, svojo nar gorkejšo zahvalo izreči z zagotavljenjem, de to vsak spozna.

Potem se gospod grof Deym z sledečimi besedami k vojakam oberne:

Vojaki!

Izgledujte se tudi Vi na teh jakih tovarših, kteri so zavolj pogumniga ravnanja srečo zadobili, zagotovljenje in spoznanje njegoviga veličanstva, našiga najmilostljivšiga cesarja si pridobiti, ktero spoznanje zadobiti, bo vedno naše naj večje prizadevanje. Glejte, kako zna naš najmilostljivši cesar vsako zaslugu plačati! Naš preljudi cesar gleda ponosno na svojo zvesto in hrabro armado, na ktero on tudi terdno zaupa. On pa tudi sme zaupati, ker naj pridejo viharji od koder si bode, oni bodo vedno na terden jez zadele, na nepremakljivo zvestobo njegovih vojakov, ki vsi z enakim navdahnutjem vskliknejo: „Naš preljudi cesar naj živi!“

In trikrat je zadonelo „živio“ iz verst vojakov in obilne množice. Gospod poveljnik žandarmerije se je potem s kratkimi besedami gospodu deželniemu poglavarju in vojaškemu poveljniku kakor tudi stotniku narodne straže, Koširju, zahvalil za čast, de so z svojo pričujočnostjo slovesnost pomnožili. Potem grejo dvakrat vsi vojaki memo obdarovanih, ki so stali v sredi imenovanih gospodov.

Pri tej priložnosti ne moremo zamuditi tem versticam nektare opombe pristaviti. Perva in nar imenitnejša dolžnost vsakiga posebno pa vstavniga državljana je ukazam vlade in od nje postavljenih vradnikov nikoli, nar manj pa z silo se zoperstaviti. Kteri bi takiga obnašanja ne grajal, naj raje odkrito izreče, de mu nič mar ni države ne vlade ne kakorkolšniga reda človeških reči. Vemo sicer, de vsim ta slovesnost dopadla ni, de so si nekteri zavolj nje jezike brusili.

Slišali smo vprašati, zakaj so tem žandarjem svetinje podali, in eniga, ki je odgovoril

se posmehovaje: „zato ker so poštenigakmeta ustrelili“. Kteri tako sodi je neumen ali pa hudovoljen. De je tisti kmet do smertiranjen, padel, smo zlo obžalovali, pa kdo bi tajil, de je revež take nesreče sam kriv. Ali ljudje menijo, de so žandarji za igro z orožjem preskerbljeni. Povsod se tistimu nar ojestrejši kazni žuga, ki se prederzne žandarmerii v službi silo storiti, vlada ji ni zastoj mečev v roko podala. — Ali je morebiti prav cesarske služabnike zasramovati, jih z kamnjem in poleni pobijati? — Če kdo meni, de se mu krivica stori, naj se pritoži, naša vlada je pravična zadostitev mu bo gotovo dovoljena, lastno maševanje je pa povsod, posebno pa z silo oestro prepovedano. De potepuhi, vlačuge, roparji in tatje žandarjev ne ljubijo, vsaki ve, de so razgrajavcam in nepokojnežem tern v peti dobro previdimo, kako bi pa pokojin in pošten mož vzrok imel jih zaničevati ali sovražiti nam v glavo ne gre. V čast naše kronovine pa moremo reči, de le mala množica svojeglavnih ali hudovoljnih ljudi žandarje pisano gleda, neizmerna večina prebivavcov v njih častite varhe javniga pokoja in varnosti državljanov hvaležno vidi in spozna. Melcer.

Avstrijska.

* Pred nekterimi dnevi so se štirje na Dunaju stanuvajoči Slaveni k ministru pravosodja podali, namreč gospodje: dr. Kolar, K. Kuzmany, dr. Lihard in J. Zaborsky, de so se mu poklonili in mu srečo vošili k nastopu visoke službe. Gospod minister jih je prav prijazno sprejel. Poslanci so potem prosili, de bi gospod minister svoje pazljivo oko na Slavene obračal in kolikor mogoče se načela enakopravnosti pri novih sodniških napravah na Ogerskem držal. Gospod minister jih je v tej reči prav razveselil.

Horvaška.

Tudi na Horvaškem se je že goveja kuga prikazala.

* „Agram. Ztg.“ piše sledeče 5. febr. Kako zlo se prederznost zločinov od dne do dne širi in razprostirja, in kako potrebna je naprava žandarmerije za varnost blaga in življenja tudi v naši kronovini, sledeča prigodba očevitno kaže. Dne 30. pret. mesca okoli poldneva pride gosp. Veseli, poveljnik 7. krila pri žandarmih v Požegi po opravih v Orlovce, kjer je v kerčmo zategnil, de bi svoje konje nasitil. Ko v hišo stopi, mu pride razupili poglavar roparski Vazo Draganič, ki ga vsak sme umoriti, naprot. V desni handžar derže ga praša: „Šta radiš ti ovde?“ Poveljnik, ki je sablo na vozu pustil, skoči hitro skozi odperte vrata nazaj, si opase sablo, in ko je hotel zopet v stanico iti, mu omenjeni Vazo duri zapre, dvigne svoj handžar in reče: „Sad si u mojoj ruki.“ Poveljnik, ki je potem tudi za sablo prijel, veli roparju, orožje stran djati, kar pride poveljnikov služabnik z dvema nabitima samokresama v sobo. Draganič ga zagleda, blahutne skozi kuhinjo na dvorišče, in ker poveljnik ta hip ni hotel za vjim streliti, ker se je bal, de bi zraven v stranski izbi kteriga domačih zadel ne bil, teče čez dvorišče na cesto za njim, streli in ga zadene na pleča, kar pa roparja ni zaderževalo vteči v bližnjo goro.

Poveljnik Veseli se poda nemudoma v Požeg, od kodar je na več kraje ljudi poslal za tolovajskim glavvarjem, de bi ga vjeli. Žandarmski stražnik Münster, poveljnik ene čete, ki so ga lovit šli, zve v Velikim selu, de ima Draganič v Pozreki gorsko stanovanje, in gre nevtagama tje kaj, in s pomočjo Mojzinoviča, notarja tistiga kraja in sodniku Milanoviča vjame ropnika ter ga oklene. Zraven pa še pozve, de je blizo tam v Merzovlasi drugi

ropar, po imenu Miksim Bojanić. Hitro se tedaj tje poda, in srečno tudi tega v lastni hiši vjame in zveže.

V Draganićevi hiši je dobil 2 nabite puši, 3 nabite samokrese in 1 handžar; v Bojanićevi pa 1 nabito pušo, 1 nabit samokres in 2 velika noža.

Drugi dan so pa še pomagala tih roparjev Jovo Kukića v Orlovcu žandarmi vjeli.

Dalmacija.

* Hasan aga in Mehmed aga sta prišla 6. februarja v Zader in gresta v Terst, de bosta, kakor pravijo, zaklade Ali pašata v Carigrad spravila.

Česka.

Od 26. januarja do 2. februarja sta v Pragi le dva za kolero zbolela. Vsih skupej je bilo 5 bolnih, trije so se ozdravili, dva sta umrla.

Tuje dežele.

Bosna.

* „Osserv. dalm.“ naznani 29. jan. sledeče: Novice iz Bosne in Hercegovine naznanjajo od 16. januarja, de se ljudje zoper Ali pašata Stolčevića vedno bolj pritožijo; vse na to kaže, de bo moral on in njegova sinova deželo zapustiti, in de se bo Hercegovina, kakor je bilo že pred letam 1832 spet z Bosno združena. Ostra zima in težko premikanje armade v tej gorati deželi se zdi, de Omer pašata primorata do prihodnje spomladi z vojsko čakati. On hoče tudi razvitja dogodb v Krajni, kjer se ni red vstanovljen, počakati. Ako bi se proti Mostaru napotil, bi moral en oddelk svojih vojakov v Krajni pustiti.

Na mestu muselima Hadsa Jakub bega, kteriga so iz Bihaća spodili, pride Mustafa Effendi, Kehaja noviga deželni pogravarja Hairedin pašata kakor kaimakan ali namestnik deželni pogravarja. Tudi v Travniku, Banjaluki, Tusli in Novi pazarju se bodo kajmakani postavili, pa ne v deželi rojeni. Vsak bo čez 10 okrogov zapovedoval.

Poglarvarji okrogov se imenujejo mudiri. Na tako vižo se imajo, vendar le sčasama nove vredbe vpeljati. Prenaredbe v denarstvenih zadevah se bodo komaj z mescam marcam začele vpeljavati. Deželni vodja denarstva, Defterdar Effendi, je pred nekterimi dnevi umrl in njegov naslednik se ni v Bosno prišel.

Col imata zdaj Mustafa paša, Babić in Fazli Šerifović v najemu. Pervi je zdaj v Sarajevu med obdolženimi, ki so z bosniškimi puntarji v zavezi bili, zapert in njegove posestva so mu bile vzete. Konec mesca februarja potee čas mitnine in pravijo, de je vlada potem ne bo več v najem dala.

Oba imenovana pašata sta tudi samoprodajo kave za letno plačo od 1050 mošenj (mošnja ima 500 piastrov) v najem vzela. Omer paša je prebivavcam v Krajni kakor govore, obljubil, de bo ta samoprodaja nehala, de bo le v Krajno prišel, kar se je že mesca septembra pretekloga leta zgodilo, in samoprodaja se vendar ni nehala. Tudi se prodaja duhan kakor kava v samoprodaji.

Z novimi napravami se bodo tudi redne pošte napravile. 1. od Sarajeviga skoz Travnik, Tuzlo in Zvornik do serbske meje in k temu je serbska vlada predlog storila; 2. od Travnika skoz Lepce v Brod; 3. od Travnika v Banjaluko in Krajno do Bihaća.

Govori se tudi od silne potrebe, namreč od poprave cest, pa to bo gotovo še dolgo nespolnjeno ostalo. Ceste so v tako slabem stanju, de je Omer paša poslednjič, ko je prišel v Krajno in Posavino komej zamogel s svojimi topovi naprej. Ljudje so še dovolj zdravi.

Dvomilo se je, če je med vojaki, ki sopri-

šli z Hairedin pašatom v Sarajevo, čez 500 bolnih; to je res, de so vojaki na morjemnogo terpeli, pa v bolnišnici v Travniku je le 200 bolnih. Zdravnikov je zlo premalo.

Nar novejši novice pravijo, de so se vojaki Omer pašata z vstajniki blizo Borzia udarili. Kako se je boj končal, se ni popolnoma znano, povsod se pa govori, de so bili vstajniki zmagani in de so en top zgubili in de je bil eden njih vodjev ujet.

Nemška.

V Monakovem se že vse pripravlja za poklicanje deželni zbor.

Z začetkam mesca marca se bo vsa nepotrebna poruska vojska razpustila.

Turška.

Dembinski se bo po ponovljenem tirjanju angleskiga in francoskiga poslanca iz Kiutahije v Pariz podal.

Francoska.

Napoleon tirja, de bi mu narodni zbor 1,800,000 fr. dovolil dati, več narodnih poslancov mu hoče 1,200,000 fr. dovoliti; teh bi pa Napoleon ne hotel vzeti. Toraj bo po kraljestvu nabiro vpeljal in brez dvombe bo denar skupej opravil.

Ljubljanski novičar.

* C. k. davkino vodstvo je naznanje dalo, de na dvoje raztergani bankovčki po 6 in 10 krajev veljajo le in se zamorejo spečati do konca prihodnjiga mesca sušca; po te dobi se ne bojo pri nobeni kasi več jemali; naj se tedaj popred v nove zamenjajo.

* Mestnjani Ljubljanski in volivci mestniga odbora podpisujejo prošnjo do presvitliga cesarja, da naj bi izvoljeniga župana Ljubljanskiga mesta poterditi blagovolili, ker brez župana nima ne magistrat ne mestno svetovastvo glavarja, in veliko opravi zastaja.

Pastirski list ljubljanskiga knezo-škofa.

Anton Alojzi

po božjim usmiljenji in po milosti svetiga apostolskiga sedeža knezo-škof v Ljubljani.

Vsi častitljivi duhovšini in vsim ljubljenim vernim Ljubljanske škofije zveličanje in šegen v Gospodu!

Prav močno me je v serce veselilo viditi in slišati, s koliko gorečnostjo so se verni moje škofije sveto leto, ki so ga sveti Oče papež Pij IX. drideset dni dovolili, in ki je ravno minilo, k svojimu dušnimu pridu obračali, ter so z veliko pobožnostjo cerkve obiskovali, in s spokornim duham k spovednicam hiteli, de bi se po čisti, ponižni spovedi in s terdnim sklepam svoje življenje poboljšati, težke butare, ki je na njih vesti ležala, znebili, in se v miru spet k Bogu vernili, od kteriga so se bili po grehu ločili. O žlahtni, predragi sad svetiga leta, ki napolnuje moje serce z neizrekljivim veseljem, z neznano tolažbo! O de bi nihče zmed nas tega svetiga sadu nikdar ne zgubil, ampak ga vedno ohranil in množil, de nam bo poslednjič srečne vrata v nebesa odperl!

Ta neugasljiva želja mojiga serca me žene tudi zde, ker se spet dragi čas, čas štiridesetdanskiga posta perbližuje, pastirske besede k vam govoriti; tode zavoljo kratkiga časa med tem, ko sim papeževo dovoljenje prejel, in med unim, ki sim ga za sveto leto odločil, mi ni tega mogoče: zde pa si ne morem nikakor odreči, k vam govoriti, ker gremo spet času gnade, dnevam zveličanja naproti, ob kterim sleherni katoliški kristjan, če tudi no-

beden čas od Boga in svoje dolžnosti ne odstopi, vendar le z več resnobo ko sicer v ségre, in se sosebno s tem peča, kar mu v zveličanje služi. Torej vsim vernim svoje škofije ob začetku svetiga postniga časa glasno na serce govorim, rekoč: „Terdno se deržite vere, naše svete rimsko-katoliške cerkve. Rrez vere ni mogoče Bogu dopasti, ker nihče ne more pravičen biti pred Bogom brez vere. „Pravični pa“, govori apostelj, „iz vere živi“.

Človek potrebuje v večnih rečeh gotoviga poroka, kteri ga zamore popolnoma zagotoviti, de je v posestvu čiste, nepopačene in gotove resnice. Človeku je že prerajeno, de po gotovi, čisti resnici hrepeni, in te želje po gotovi resnici, sosebno kar njega, njegov cilj in konec zadeva, ne more nikoli popolnoma v sebi zatreti, vedno se v njem resnobne in imenitne vprašanja zbuja, vprašanja, namreč: Kdo in kaj sim? od kod sim peršel? kaj bo z menoj? Bo li s tem življenjem vsiga konec, ali nastopi za njem še drugo življenje, in kaj mene tamkej čaka? Kdo mu bo na vse te imenitne in potrebne vprašanja z vso gotovostjo odgovoriti zamogel? Bo li sam sebi prav odgovoril, ali bo morebiti od družih gotovo resnico zvedil? Vsak človek je zmotam podveržen, če sam iz sebe govori. Le pogledjte na take ljudi, ki od večnih reči sami iz sebe govore! Desiravno kažejo veliko modrost, visoko učenost, nam vendar le ne morejo dati clo nobeniga poročstva, de je njih govorjenje od večnih, božjih reči gotova resnica. Nihče se nanje zanesti ne more; zakaj ljudje so, zmotam podverženi ljudje, ki eden družimu naravnost nasproti govore in učé; kar si eden po svoji plitvi pameti zmisli in učí, mu že drugi popolnoma overže. Ali je tedaj per tacih ljudeh gotovost najti, gotovost v božjih večnih rečeh? Nikakor ne. Kako žalostno bi bilo po tem takim za človeka, ko bi v svojih nar viših in nar imenitnejših zadevah, ki v večnost segajo, le samo samiga, zmotljiviga človeka za učenika imel! Gotovo, čisto resnico: od kod je človek in kteri je njegov namen tukaj na zemlji in tamkaj v večnosti, le samo Bog po veri povedati in učiti zamore, ker le samo on ne more goljfat in ne ogoljfan biti, on, večna resnica, se ne more nikdar zmotiti. Torej je molil David k Bogu rekoč: „O Gospod! ti razsvetljuješ moje svetilo (mojo pamet): moj Bog, razsvitli mojo temo! Ti si studenc življenja, in v tvoji svitlobi ugledamo luč“ (ako nas ti razsvetliš, spoznamo resnico). Kako bi moglo tudi drugači biti? Bog je našiga življenja cilj in konec, naša nar viši dobrota, ki ga moremo ljubiti iz vsiga svojiga serca in iz vse svoje moči; kako bi ne bil po tem takim človek v vsih rečeh le samo na njega zavrnjen? Ako bi človek brez Boga kaj dobriga storiti zamogel, bi le zadosti občutil v sebi potrebo, po njem hrepeniti? bi se le z vso željo svojiga serca k Bogu zatekel, in le njega deržal? Nikakor ne. Človek se mora zavolj svojiga zveličanja v vsih rečeh Boga okleniti, toraj morale samo per njem resnice izkati, in njegova žeja ali želja po resnici v nar imenitnejših rečeh, ki njegovo večno srečo zadevajo, zamore le samo po studencu božjiga razodenja ugašena biti.

(Dalje sledi.)

Št. 1690.

Oznanilo.

Po §. 40 kazenskiga reda od 17. januarja 1850 bo 18. t. m. zjutraj ob desetih v sejni sobi deželne sodnije srečkanje porotnike dopolniti za prvo 10. marca pričeto porotno sodbo.

Kar se s tem sploh naznani.

Novomesto 11. februarja 1851.

C. k. predsednik deželne sodnije: Scheuchenstuel.

LEPOZNANSKI LIST.

Bran in pogin Japodov.

Spisal Jan. T. d. a.

2. Hoja v Metulo.

Stoji, stoji tam hom kupec
Pa jezer tri jelenov žlahtnih gori,
Jelenov žlahtnih Japodov'ga roda,
Sred njih stoji na blede skali vodja,
Ki moder um so dali mu bogovi,
Ki dale leta so mu brado sivo.

„Moževi prosti krepkih sere,
Ki tilnikov ne vdajate v verige!
Ko otec Ilir dal je sinku sela
In ključce mu od varov je izročil,
Mu dal je tudi ključce od Metula
Ter mu besede modre te govoril:

Te bogi blagodarijo,
Preseli v mesta daljne se, odstrane,
In brusi kopje si ob bregu Jadre.
Se bogi pa zarotijo a sovragi,
Popusti mesta daljne in odstrane
In voli zid Metula si za brambo.

In sinek sluša umen svet,
In sinek Japod voli mesta daljne,
In voli zid Metula po besedi.
Ob bregu morja si orožje ostri,
V Metulu terdnim pa se vragu brani,
V Metulu srečnim pa se vraga vbrani.

Podedovamo vnuki svet,
On rešil slavnim otcem je lastino,
In bode rešil jo pokornim vnukam.
Tu doli stopajmo v Metulo davno,
Tam urimo jeklene kopja v boju,
Tam grejimo junaške serca v boju!

Poslušaj vojska govor tak,
In stopa brez prenehe po besedah
Tje doli skoz gojzdove do Metula.
Na desni se vali ji divja reka,
Pa sterma gora ne dopusti sile,
Zastonj napenja se Rimljanov groza.

Je imela gora černih skal,
Od jutra do večera je metanje,
In tri sto pade tisti dan Rimljanov.

Beseda na „pretres slovenskih pesnikov.“

Na „pretres slovenskih pesnikov“, ki ga je Ljubljanski časnik konec vlašnega leta prinesel, se je nekdo že v Novicah oglasil; naj nam bo dopušeno tudi tukej malo besedo izreči. Pesnike in sploh pisatelje pretresati in med seboj križim primerjati, je pač sitno in nevhvalno delo; nekdo mu je odločil med pesniškimi merami bromašte Jambe (Choliambe). *) Nam se zdi, da bi si bil pretresavec besedo v Prešernovim „orglarji“ v vodilo vzeti smel, kjer svari Bog orglarčka:

Komur pevski duh sim vdihnil,
Z njim sim dal mu pesmi svoje;
Drugih ne, le te naj poje,
Dokler, de bo v grobu vtihnil.

Kakor slavček ne da se drugač podučiti, in vsak tičik nar raji svoje gone, tako je po svoje tudi s pesnistvom; Prešerin je povsod le Prešerin, Koseski je Koseski, in Vodnik, naj se tudi na germadi sožge, le pride tie Fenis na dan. Vender tudi pretresavec vsak po svoje sodi, in nočemo svojih misel nikomur vsiliti. Ene pa naj vonder ne zamolčimo, ker se nam zdi, da resnica v tistim pretresu, kar Vodnika in še druge tiče, ni lahko prav zadeta. Stoji namreč ondi dvakrat povzeto, da Vodnik se v pesništvu zato ni višje vzdignil, ker je bil duhovnik in minišček. De se duhovnik in minišček ne bo v tistih pesmih lahko povzdignil, v kakoršnih se je Prešerin, to lahko veljati damo; de bi pa v drugačnih pesmih po svoje višje leteti ne mogel, ker je duhovsko in miniško oblačilo malo okorno se nam zdi, de ni resnica. Saj Vodnika to ni zadrževalo, ko je pel Versaca in Ilirijo oživljeno, še tudi ne, ko se je lotil Anakreontovih pesem, v kterih Vinodaj in celo pobič Ljubezin mesto imata. Po drugim se nam zdi,

*) Der Choliambe ist ein Vers für Kunstrichter.
A. W. Schlegel.

de ne nese pesnika samo predmet njegoviga petja visoko, ampak perute, ktere so mu od stvarnice dane; drugač ne ako velja Šilerjeva pesem od pesništva, kakor je nekteri razlagajo, ta namreč:

Deklica iz ptuje.

V dolinci pri pastirih vbozih
Prikaže leta vsaciga
O prvem glasu tičic mnozih
Se lepa, čudna deklica.

Se ni v dolinci tej rodila,
Od kod je, znano ni bilo;
Se berž je sledba nje zgubila,
Ko vzame deklica slovo.

Jo viditi se vse zavzame,
Nad njo visociga kej je;
Vse sereno se čutiti jame,
Kjer deklica približa se.

In rožic in sadov je imela,
Ki drugi kraj jih je rodil,
Je družga sonca luč jih grela,
Bolj srečin svet jih je zoril.

In vsak'mu dar je podelila
Od rožic in pa od sadu;
Mladenč, starček sta vernila
Obdarevana se domu.

Je vse prijazno sprejemala;
Se bliža mili z miljeno;
Nar boljši dar je njima dala,
Zmed vsih nar lepši rožico.

Poslednji stavik bi po takim dal razumeti, kakor de bi bile „pesmi ljubezni“ same na sebi nar višji leteti pripravne; tega pa pretresavec sam prav ne verjame, saj ne vemo, kako de bi bil družiga pesnika zavoljo visokih misel hvaliti mogel, kteri nosi tudi duhovsko suknjo, ni sicer po obleki pa je po duhu ves minišček, in tiste pesmi ljubezni silno čerti. Po naše zdi se nam, de bi nar višji predmet pesništva izrečen bil, ko bi se poslednji stavik Šilerjeve pesmi nekako prestvaril, na primer:

Je vse prijazno sprejemala;
Ko vidi svet Bogu altar,
Je vneta vzdignila se, dala
Nar lepši cvet, nar boljši dar.

Saj je Koseski „visoko pesem“ imenoval, ko si je predmet taciga obsežka v prepevanje izbral. In tudi Dante, nič manj imeniti rojak tistiga slovitičiga Petrarka, kteriga si je Prešerin, ako se je na kteriga obračal, v zgled vzela, je svoje dni nekakošno tako sodil. Naj sledi tukej v konec naše male besede začetik njegove kancone v hvalo Marije Device:

Serca nečimernost, duha zmotnjave
So znale misel napačno nagniti,
Pogosto govoriti
Od tega, kar molčim, zakrijem raji.
Zdaj hočem praviti od ljubezni prave,
Od zgleda, v kteriga bliščem sviti
Tam mora zamakniti
Se vsak zveličan duh v nebeškim raji,
Kjer čuti se nar slaji
V zavetji svetim vsaka blaga duša,
Ko to ljubezin skuša,
Ki pelje jo na zveličansko mesto.
In jez pustim zdaj misel na nezvesto
Ljubezin tega sveta,
Časti za sladko ime je duša vneta,
In od Device presvete Marije
Povem naj zdaj; nji pesem naj se izlije. *)

Podliski.

*) Folli pensieri e vanità di core
Hanno sommosa la mia folle mente,
A ragionar sovente
Di quel ch'io taccio e per vergogna celo.
Or l'io dire d'un verace amore
Di quello specchio splendido, lucente,
Nel qual guarda e pon mente
Ogni beato spirito del cielo;
Sotto il cui santo velo
Ogn'anima beata, che vi mira,
Sente che amor la gira
Al loco della sua salvazione.
Ed io lasciando quella opinione
Del vano amor del mondo
A riveccenza del nome giocondo
Della beata Vergine Maria
Credo parlar; ma questo diro pria.

Rodoljubi.

Igra v treh djanjih iz českiga.

(Dalje.)

Enajsti nastop.

Mozes. — Dragotin. — Franc. Poprejšni.

Mozes. (še zunaj po judovski.) Jez vama povem, ne bodeta tako poredna, to ni lepo.

Drag. Jez vas sem ne pustim, dokler mi kaj ne obljubite.

Fr. Nič obljubiti, dati mora, in pa koj.
Moz. Kako zadržanje je to, postene ljudi na poti zadrževati. Pustita me (odpre hitro vrata in se vriva v kamro. Dragotin in Franc ga deržita na vsaki strani za suknjo in on ju za saboj vleče.)

Mikl. Kaj vraga je to?
Berl. Kaj je to! (se smeja in reče.) Fanta, koj ga pustita! — Kaj nam prinesete Mozes?

Moz. Vaša fanta sta kakor nalašč, pridna, tako vesela, tako prebrisane glave, pa poredna, tako poredna, strašno poredna!

Fr. Oče, Miha je že vpregel.

Drag. Matevžek ni hotel domu iti, jez pa sim skočil na voz, in sim mu ušel, on je pa mogel za mano peš capati.

Berl. Prav si storil. Pojdi Franc, daj Mihi in Matevžku vsacemu kaj na pot; (mu da denarjev) naj si vzameta ovsa in sena za nekoliko dni, in koj naj gresta.

Fr. (odide.)

Moz. (pregleduje med tem svojo suknjo.)

Mikl. Kaj se je vam naredilo, gospod Mozes?

Moz. Nu, kaj se je naredilo? Jez, pošten človek tu sem pridem in ta dva fanta gospoda Berluzga sta me zagrabila, ulekla in ulekla sta me in me nista hotla sem pustiti. Za Boga, to sim bil v strahu, da mi bosta suknjo raztergala.

Berl. Kako pa je, ali ste že upregli, gospod Mozes?

Moz. Za božjo voljo, gospod Berluzga, kako pa to morete od mene tirjati? eno kolo imam pri kovaču in kobila mi pa šepa.

Mikl. Včeraj ji še nič ni bilo.

Moz. Nu, nu, včeraj, pa danes! včeraj ni danes, in danes ni včeraj. Jez vam povem, gospodje, da vse rad storim, al tega ne morem! vi bi me za božjo voljo na beraško palico pripravili.

Berl. Tako slabo ne stoji z vami.

Moz. Ne stoji, ne stoji, za božjo voljo, kjer nič ni, vojska ne vzame. Poslušajte gospod Berluzga, zavolj tega sim k vam prisel, ali to storiti morate, storite to tako, kakor da bi ne bil dolžen voza pozlati, jez vam jutro steklenico žganja pošljem, sladkiga kakor med in čistega kakor sonce.

Berl. Že prav, že prav. Ker imam vas rad, že to storim, vi pa spet, ker imate mene radi, pošlite voz in konja, kakor da bi morali.

Moz. Pravim, gospod Berluzga, steklenico žganja in dve — nu vidite, da bi ne rekli.

Berl. Žganje znate vedno sem pošiljati, pa v mesto morate. Glejte, da uprežete.

Moz. Nu, pustite si vonder dopovedati!

Mikl. Kaj pomaga čenčati? Pojdite, da drugi vozovi ne čakajo.

Moz. Nu, nu, za božjo voljo, vi imate serce kakor kamen.

Berl. Mozes, ste že zajterkovali?

Moz. Nu, kaj to pomaga. Sim že.

Berl. Naši vojaki tudi hočejo jesti in jedil ne morajo saboj nositi. Z eno besedo, gospod Mozes, sram vas bodi, naj bogatejši v naši vasi, in nič nečete storiti.

Moz. Naj bogatejši? Za božjo voljo komaj da se preživim, in sramovati? sramovati? zakaj bi se sramoval? jez ne delam nič hudega.

Mikl. Pa kaj dobrega morate storiti.

Moz. Jez bi rad kaj dobrega storil, pa zlomljen voz in šepasta kobila — le preudarite.

(Dalje sledi.)

Ces. kralj. loterija.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Terstu 12. Svečana:

84. 90. 45. 65. 5.

Prihodno srečkanje bo v Terstu 22. Svečana in 8. Sušca.